Poštnina plačana v gotovini.

167. štev. V Ljubljani, v sredo 27. julija 1921. Posamezna štev. K 1.— Leto V.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne pripobči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 *mm* × 55 *mm* po K 1·50. Uradni razglasi, poslano ter notice isti prostor K 2·—. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratične stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 288, za pol leta K 144, za četrt leto K 72, za mesec K 24. Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Glad v sovjetski Rusiji.

Sovjetsko Rusijo je zadela grozovita katastrofa. Silna suša v južni Rusiji, zlasti ob Volgi med Samaro in Astrahanom, je uničila vso zimsko setev in tudi velik del jare. Manjka krme za živino, ljudje nimajo hrane; tisoči in desettisoči zapuščajo z golim življenjem domače vasi ter beže na vozeh z otroki in najnujnimi potrebščinami gladni, ob beračenju proti Sibiriji, Turkestanu, Ukrajini, da tam dobe košček kruha. Milijone ljudi ogroža smrt. In glad pospešuje kužne bolezni, zločine in spekulacije. Razširja se kolera. Sovjetska vlada pa mora razglašati smrtno kazen za one, ki prikrivajo živila.

Zgodovina prejšnjih stoletij nam večkrat govori o enakem umiranju gladu. Šele, odkar imamo železnice, paroplovbo, ki spajata med seboj trgovski svet vseh dežel, je glad postal redkejši in manj nevaren pojav. Kajti, če je žetev v eni deželi slabo uspela, dovažali so živila iz drugih dežel. Rusija je večkrat trpela na lakoti kakor druge dežele, ker so v kontinentalni stepni Rusije večkrat dolgotrajne suše kakor pa v pokrajinah ob morju; vrhutega pa obdeluje neuki kmet svoje njive površno, jih premalo gnoji, premalo preorje, jih naravnost ropa, ne pozna pa ne namakanja, ne umetnega gojenja njih in travnikov. In če je bilo v drugih razmerah vsaj deloma mogoče preskrbeti stradajoče pokrajine, je to sedaj ob neurejenem ruskem narodnem gospodarstvu nemogoče. Sedemletna vojna in meščanska vojna sta rusko kmetijstvo in prometna sredstva silno opustošila, tako da sovjetska Rusija zaradi suše stradajočim pokrajinam ne more ob pravem času pomagati.

Pred revolucijo je znašala obdelovana zemlja 90 milijonov desetin, leta 1920. pa le 61 milijonov; obdelane je bilo torej eno tretjino manj zemlje. Še hitreje pa je padel pridelek. Pred vojno je znašala žetev 4.5 milijard pudov kot srednja žetev; leta 1920. pa so pridelali le 2.1 milijarde pudov žita. Letošnja žetev je najbrže še slabeja nego lanska. Okrog Moskve, Petrograda in v Ukrajini zahodno od Dnjepra sicer žetev ni slaba, toda na celem jugu so pa imeli zardi suše silno majhen pridelek. Zaloge, ki se nahajajo v Rusiji, utegnile bi komaj zadostovati za prehrano stradajočih pokrajin. Ni pa to tako lahko. Rekvirirati žito pri kmetu je skoro nemogoče, ker bi s tem tirali kmete k uporu; za denar, ki nima skoro nobene vrednosti, pa kmet tudi ne proda žita. Vlada more torej s kmetom le zamenjati blago za žito, in kakor je vlada preračunala, bi potrebovala v ta namen za 600 milijonov zlatih rubljev blaga. Blaga pa ni toliko. Zaradi neurejene industrije more sovjetska vlada dobaviti le v vrednosti okolo 150 milijonov rubljev blaga za zameno za žito. Vrhutega so pa še velika ovira prevozne težkoče. Industrija počiva, ker ji primanjkuje premoga, dočim se nahajajo po drugih okrožjih zaloge surovega olja, lesa za kurivo brez prida; železnice ne morejo dovažati goriva iz pridelovalnih v industrijska ozemlja. Kako naj torej te popolnoma nesposobne železnice dovažajo žito iz daljnih okrožij v stradajoče ozemlje?

Pisatelj Maksim Gorki sam kliče civilizirani svet, da reši z internacijonalno akcijo onih 20 milijonov ljudi smrti in kuge, ki bivajo v nesrečnem ozemlju. Kapitalistični svet se pa ne zmeni, posmehuje se, češ, kaj ga briga, če umirajo milijoni ob Volgi od lakote. Pričakuje le, da bo to imelo zanj ugodne politične posledice. Pričakuje, da bo glad še bolj otežkočil strahoviti gospodarski položaj, s katerim se bori sovjetska vlada, ter da s tem pade boljševizem.

Mednarodni proletarijat mora ta klic umeti drugače. Tu mora zamreti politično nasprotje, kadar umirajoči ljudje kličejo po človeškem sočutju. Pa tudi sicer obstoje zveze med ruskim boljševizmom in evropsko socijalno demokracijo kljub vsej nesrečni politiki in zasmehovanju, obrekovanju, podkupovanju, kar je povzročil vse ruski boljševizem, ko je razcepil mednarodno delavsko gibanje ter zastrupil odnošaje med proletarskimi strankami; na to zvezo ne smemo pozabiti, solidarnost in one, ki druži evropskega delavca z ruskim kmetom v boju proti protirevoluciji.

Ruski boljševizem je sicer bil že pred to elementarno katastrofo popolnoma bankroten. Že pred tem pojavom je izpremenil popolnoma svojo gospodarsko politiko. Kar pozneje poizkuša, ni nič drugega kakor gradba kapitalizma. Išče zunanje kredite, ponuja socijalizirane tovarne, rudnike, gozde domačim in tujim kapitalistom v najem, uvaja zopet svobodno trgovino in bankarstvo, ustanavlja malo obrt. Toda, dočim je popolnoma izpremenil gospodarsko politiko, pričakuje še vedno, da bo vzdržal svojo teroristično strankarsko diktaturo. To je pa utopija. Obnova kapitalističnega gospodarstva, ki ga sedaj Lenin zagovarja, se z diktaturo, kar trdi Lenin sam, ne da vladati s sistemom, v katerem, ne veljajo nobeni zakoni. Kateri kapitalist, pa bo naložil kapital v Rusiji, če ni nikdar varen pred ekspropriacijo? Kako naj se obnovi promet, trgovina, bankarstvo, privatna industrija, če se zopet ne zagotovi pravna varnost? Ako je res, kakor misli Lenin, da mora Rusija najprej preiti pot državno urejenega kapitalizma, potem mora diktatura komunistične stranke pasti, ker zahteva tak državni kapitalizem pravno varnost, torej je nezdružljiv z diktaturo in terorjem. Gospodarski kapitulaciji boljševizma mora nedvomno slediti politična. Važno pa je, v kakšni obliki se to zgodi. Ako se preosnuje boljševiški sistem polagoma, potem se izpremeni diktatura v proletarsko kmetsko demokracijo, ki bo naravna zaveznica množic delovnega ljudstva v celi Evropi. Če pa podere boljševizem gladna puntarska ruska kmetiška množica, potem nastane anarhija, iz katere izide krvava protirevolucija, ki bo imela svoje korenine tudi v meščanski srednji Evropi. Zato je v splošnem interesu mednarodnega proletarijata, da se ruski boljševizem ne zgrudi ob brutalni moči naravnih sil, marveč si pridobi čas, da pod pritiskom neizogibnih gospodarskih potreb svoje utopične iluzije polagoma premaga ter se sam sebe razvije v proletarsko kmetiško demokracijo.

Po A. Z.

O ustavnosti.

(Govor posl. sodr. Nedeljka Divca na 61. seji Ustavodajne skupščine.)

Gospodje, mi prehajamo na razpravo zadnjega oddelka ustave. V nekem oziru se moram pritožiti na ustavni odbor. Šele dne 27. t. m. je prišel do tega da je vnovič pregledal ta oddelek, jaz pa sem mogel dobiti izpremembe, ki jih je napravil v tem oddelku šele sedaj, ko se je seja že pričela. Po tem, gospodje, lahko spoznate, v kako težkem položaju se nahajam, če hočem stvarno govoriti o XIII. oddelku. Moj položaj je tem težji, ker je ustavni odbor res izvršil nekatere znatne izpremembe v tem oddelku in ker ni meni ostalo dovolj časa, da bi preštudiral zmisel in značaj teh izprememb tako, kakor bi moral. Posrečilo se mi je pa vendar spoznati značaj vsaj tistih izprememb ki so najvažnejše in ki zaslužijo, da se tukaj obrne pozornost nanje.

Gospodje poslanci, zadnji oddelek »Prehodne naredbe« pomeni naličje cele ustave; in kakor ste videli, da lice ni bilo dobro, tako je naličje še brezkrajno slabše.

130. členek se nanaša na naredbe, ki so bile doslej izdane. Po prvotni redakciji bi vse naredbe in začasni zakoni z vladarjevim podpisom ki so bili objavljeni v »Službenih Novinah« v času od 1. novembra 1918 do časa, ko stopi ta ustava v veljavo, ostali tudi nadalje v veljavi, dokler se ne odpravijo ali ne nadomestijo z drugimi zakoni. Nadalje je v drugem odstavku tega členka določeno, da mora vlada ustavnemu odboru predložiti le tiste naredbe, o katerih misli, da jih je treba odpraviti, med tem ko ne bi bilo vladi treba predlagati naredb, o katerih misli, da bi jih bilo treba pridržati, niti ustavnemu odboru na revizijo, še manj pa skupščini. (Medklici.) Sedaj se je stvar le nekoliko izpremenila na bolje. Pozdraviti je treba vendar tudi to izpremembo. Ta izpremenba obstoja v tem, da bo vlada dolžna predložiti odboru vse naredbe in začasne zakone na pregled in da bo odbor moral najdalje v petih mesecih v plenumu rešiti usodo takih naredb in zakonov. Gospodje, mene in mojih prijateljev tudi taka rešitev ne more zadovoljiti, ker menimo, da tudi pri vsem tem te naredbe, ki bodo imele pomen zakona, ne bodo imele tistega parlamentarnega značaja, ki bi ga moral imeti vsak zakon, tudi če gre skozi tak ustavni odbor, kakor ga zamišlja naša ustava in ki ne bo nič drugega, kakor izvrševalni organ vlade. Zaradi tega, gospodje, nimam vere, da se ne bodo tudi nazaprej gotove naredbe, ki bi jih na vsak način bilo treba odpraviti ali pa od temelja izpremeniti, po želji vlade pridržale. Za mene in moje prijatelje bi bila veliko večja garancija, če bi se vse te naredbe podvrgle skupščinski reviziji; če pa za to ne bi bilo dovolj možnosti, s čimer se vlada v gotovi meri lahko brani, bi se tudi tej nepriliki lahko odpomoglo, kakor se je odpomoglo mnogim neprilikam v tem oziru pri razpravi o tej ustavi. Bilo bi mogoče, da bi se debata o teh naredbah skrajšala, da bi pa vendar naredbe dobile zakonito veljavo pred skupščino, in da bi dobile tak parlamentarni značaj, kakršnega morajo imeti zakoni v ustavni državi.

134. členek ponavlja stvar, ki smo jo imeli že v osmem oddelku, to je, da postavija vladar v oblastih svojega namestnika. Gospodje, mi smo se sploh izrekli zoper tako birokratično kontrolo nad oblastnimi samouravami, ali za to ni bilo razumevanja v tej skupščini. Naglasili smo, da se princip popolne narodne samouprave ne more izmiriti s kontrolo kraljevskega namestnika. Ali ta reč je dobila še tem slabši značaj s tem, da dobiva namestnik po tej ustavi še večje pravice, kot se more sploh trpeti in prenašati. Mi smo zahtevali vsaj toliko, da namestnik v oblasti ne more suspendirati sklepov oblastnih samouprav, ampak da more služiti le za kontrolo, in če se mu zazdi, da prestopajo kakšni sklepi oblastnih samouprav meje ustavnih in zakonitih predpisov, naj se pritoži on državnemu svetu, ne pa samouprava. Taka določba bi bila veliko bolja; ne le da bi bila bolj demokratična, ampak tudi v praktičnem oziru bi bila boljša od vaše. (Dr. Laza Marković: Tega ni niti v Angliji.) Gospod dr. Marković omenja, da nima niti angleška samouprava kaj takega, toda, gospodje poslanci, koliko imajo drugod dobrih reči, ki jih pri nas sploh ni?

Dr. Momčilo Ivanić: Dr. Laza Marković ni nikdar priporočal angleške ustave.

Dr. Laza Marković: Tukaj se govori le o samoupravi.

Divac: Samoupravnim telesom bi bilo treba prepustiti popolno svobodo in popolno odgovornost, zakaj čim večja je svoboda kakšnega samoupravnega telesa, tem pravilneje bo to telo opravljalo svojo dolžnost. Misel, da je neprenehoma nad njim roka kraljevskega namestnika, je dovolina, da paralizira in ovira samoupravno telo v pravilnem izvrševanju njegovih nalog. Meni osebno je sploh nerazumljiv začetek zadnjega odstavka 130. členka: »Stranke imajo pravico pritožbe na državni svet v administrativnih sporih, v katerih odločuje provizorična pokrajinska uprava kot prva in zadnja instanca.«

Toda sedaj, gospodje, prihajam do enega tistih členkov tega oddelka, o katerih se bo po pravici razvila najbolj srdita debata, in to je členek 135. Ta členek se je po prvi redakciji glasil: »Dokler se ne izvrši razdelitev v oblasti z zakonom, bodo okrugi v Srbiji, Bosni in Hercegovini, Črni gori, Dalmaciji in Sloveniji, ter županije na Hrvaškem, v Slavoniji in Vojvodini veljale za oblasti in vršile funkcije oblasti po tej ustavi.« Toda, gospodje, ta členek se je zadnji čas temeljito izpremenil, izpremenil se je na presenečenje ne le nas poslancev iz opozicionalnih skupin, temveč, kolikor sem mogel izvedeti, tudi na razočaranje velikega števila poslancev iz vladnih strank. Gospoda moja, poslušajte! Člen 135. je členek ki je dementiral vso tisto politiko, s katero je vlada doslej poskušala pokrivati svoje delo. Znano vam je, gospodje, da se je od prvega dne va te skupščine pa do danes glavna bitka vodila zaradi vprašanja državnega in narodnega edinstva, okrog vprašanja, ali bo ta naša dežela v administrativnem oziru urejena na podlagi gospodarskih, socijalnih in geografičnih razlogov, ali na podlagi historičnih in plemenskih meja. Gospodje, tudi če smo opozicija, smo bili med prvimi, ki so odločno vstali proti vsem historičnim in plemenskim mejam, ker po našem mnenju v tej deželi ni ne historičnih, ne plemenskih meja. (Ploskanje na levici in v centrumu.) Okrog tega vprašanja se je vodila glavna borba, in v borbi zaradi tega vprašanja sta dve stranki zapustili to zbornico, ena pa verjetno vsaj po formi, sodeč po izjavah strank, niti ni hotela priti v to hišo. In kaj se godi zadnji čas? Vlada kapitulira — pred kom? To bomo videli. 135. členek ni nič drugega, kakor priznanje vladne kapitulacije pred zahtevo, da naj se administrativna razdelitev naše dežele izvrši na podlagi, če ne plemenskih, pa vsekakor historičnih meja, kar je enako slabo, če ne še slabše od prvega.

Poročevalec dr. Laza Marković: To ni res. Kje ste to našli?

Divac: Gospod Marković vprašuje, kje sem to našel. Gospod Marković. Vi bi to morali bolje vedeti od mene. Našel sem to v členku 135. ustave, v oddelku »Prehodne naredbe.«

Dr. Marković: Da slišimo!

Divac: Da ne čitam vsega, bom čital tretji odstavek, ki se glasi: ... Bosna in Hercegovina se bo razdejila v oblasti v svojih sedanjih mejah. (Hrup.) Dokler se to ne uredi z zakonom, veljajo okrožja v Bosni in Hercegovini za oblasti. Spajanje teh oblasti — pazite, gospodje, — se vrši po sklepu oblastnih skupščin dotičnih oblasti, za katerega je treba dve tretjini glasov, v mejah, določenih v tretjem odstavku 95. členka ustave.«

(Dalje prih.)

Kdaj poteče opcijski rok?

LDU. Ljubljana, 26. julija. Z ozirom na členek dr. Rybara v »Jugoslaviji« z dne 12. avgusta pod naslovom »V pojasnilo Primorcem« in na členek v »Napreju« z dne 22. avgusta pod naslovom »Kdaj poteče opcijski rok« se opozarjajo prizadeti na uradni razglas poverjeništva za notranje zadeve št. 7621, objavljen v »Uradnem listu« št. 37 z dne 12. aprila, s pristavkom, da za sedaj še velja tamkaj določeni opcijski rok (2. avgust). Optanti, ki si do tega roka ne morejo priskrbeti vseh potrebnih dokumentov, naj to v prošnji za opcijo navedejo in naj dokumente predlože pozneje. Pravočasno vložena opcija se bo uradno obravnavala, četudi niso vsi dokumenti priloženi.

Vladne akcije. — Grožnje komunistov.

LDU. Belgrad, 26. julija. Notranji minister Pribičević je podal ministrskemu svetu obširno poročilo o notranjem položaju države. Ugotovil je na podlagi službenih poročil, da je položaj na Hrvatskem, odkar se je sprejela ustava, znatno boljši. Davek plačujejo Hrvatje sedaj redno in o priliki rekrutacije so se odzvali obvezanci tudi v tistih krajih, kjer imajo večino Radićevci, s 94 do 100%. Ravno tako so se tudi veliko izboljšale razmere v južnih krajih. V Sandžaku in na Kosovem se je ojačilo orožništvo, da bi se tamkaj napravil red. Minister Pribičević je pozval v Belgrad konferenco velikih županov in okrožnih načelnikov.

LDU. Belgrad, 26. julija. »Politika« piše: Komunisti so pričeli pošiljati članom kabineta grozilna pisma. Posebno obsovražena sta z njihove strani notranji minister Pribičević in predsednik skupščine dr. Ribar. Obveščeni krogi trdijo, da so komunisti obsodili na smrt tudi nekatere socijalno-demokratske poslance. Med temi je na listi proskribirancev tudi Dragiša Lapčević.

LDU. Belgrad, 26. julija. Včeraj popoldne je imel ministrski predsednik Pašić sestanek z načelnikom glavnega generalnega štaba vojvodo Petrom Bojevićem in vojnim ministrom Zečevićem. Sestanek je trajal dve uri. Obveščeni krogi trdijo, da je imel sestanek svrho, da se doseže glede uporabljanja vojske proti protidržavnim elementom sporazum, če bi ti izzvali s svojim zadržanjem kako tako državno akcijo.

LDU. Belgrad, 26. julija. Predsednik skupščine dr. Ribar je dal na podlagi poslovnika zapreti sobo v parlamentu, ki je bila doslej na razpolago komunističnim poslancem in ki je bila središče komunistične akcije. Najbrže bo komunističnim poslancem še toliko časa dovoljeno udeleževati se sej skupščine, dokler se ne sprejme zakon o zaščiti države.

LDU. Belgrad, 26. julija. Na današnji ministrski seji se je razpravljalo o ukrepih za zaščito države ter je bila sprejeta končna redakcija tozadevnega zakona, o katerem bo popoldne razpravljal zakonodajni odsek. S tem zakonom se razpusti komunistična stranka, ker kot protidržavna ne more več obstajati ter se razveljavijo vsi mandati komunističnih poslancev. Zakon je sestavljen po vzorcu protikomunističnih zakonov v Švici in Ameriki.

Brzojavi.

NAMERAVANI ATENTAT NA PAŠIĆA?

»Jutro« poroča, da so v Belgradu aretirali sumljivo osebo, ki je imela nalogo ubiti ministrskega predsednika Pašića. Osumljenec je član terorističnega odbora. — Preiskava je lahka, ker vsak aretiranec takoj vse prizna.

PEČUH — MADŽARSKI.

LDU. London, 26. (Brezžično.) Posledica uveljavljenja trinonske pogodbe je predaja Zapadne Ogrske Avstriji in pečuškega premogovnega ozemlja od strani Jugoslavije Madžarski. Akt prevzemanja Zapadne Ogrske po Avstriji bo trajal nekaj tednov, zato je določila poslaniška konferenca za zadnji termin izročitve 27. avgust. Častniški detachementi entente, katerim je poverjeno nadzorstvo predaje, so bili ojačeni.

ARETACIJE KOMUNISTOV V RUMUNIJI

LDU. Bukarešta, 25. julija. Tukajšnja policija je aretirala več teroristov, ki so železniško progo izpodkopali, da bi pognali v zrak vlak, v katerem bi se peljal kralj na Francosko.

BOJ ZA GORENJO ŠLEZIJO.

LDU. Varšava, 26. (Brezžično.) Po ameriških časniških poročilih stoji načrt, izpremeniti Gorenjo Šlezijo v samostojno neviralno državo, v ospredju posvetovanj. Vladna komisija naj bi bila sestavljena iz zastopnikov Italije, Poljske in Nemčije; h komisiji bi se naprosil tudi ameriški delegat.

LDU. Berlin, 26. (DKU.) Kakor javljajo listi iz Gorenje Šlezije, je bila proglašena v rybniških rudnikih splošna stavka vsled spopada med nemškimi železničarji in poljskimi insurgenti, ki so pri Dzlergowicah obstreljavali vlak. V rybniškem okrožju se nabirajo mnogobrojne čete poljskih vstašev. Od vseh strani potrjujejo velike transporte orožja iz okrožja Rybnik v obmejne vasi. Listi smatrajo te dogodke za znamenje prihodnje četrte poljske vstaje.

LDU. Nauen, 26. (Radio Zagreb.) Po angleških vesteh se je razpravljalo na predvčerajšnji seji ministrskega sveta o tem, da je Francija že začela delati priprave za prevoz svojih čet v Gorenjo Šlezijo. Ako pridejo te čete v Gorenjo Šlezijo, bi to pomenjalo ojačenje francosko - poljske Korfantyjeve politike. Lord Curzon je izjavil francoskemu poslaniku v Londonu, da bi Angliji vojaški ukrepi, ki bi se izvedli samo s strani Francije, ne bili po godu. Po vesteh Agence Havas je izjavil Berthelot angleškemu poslaniku v Parizu, da je dobil nalog, da vztraja pri svojih zahtevah ter da deluje na to, da se takoj odpošljejo ojačenja v Gorenjo Šlezijo. »Echo de Paris« javlja, da obstoja predlog, da Francija umakne svoje zahteve po odpošiljanju strokovnjakov v Gorenjo Šlezijo. Zato bi podpirala Angleška francoske zahteve v Berlinu, po katerih naj se francoske čete prepeljejo v Gorenjo Šlezijo preko Nemčije. »Daily Express« doznava, da bo ostala angleška vlada na svojem dosedanjem stališču ter da vidi Briand vprašanje Gornje Šlezije v preveč temnih barvah.

24URNA STAVKA V RIMU.

LDU. Rim, 25. julija. Zaradi spopadov med komunisti in fašisti v Roccastradi je bila danes zvečer v Rimu proglašena protestna splošna stavka za 24 ur. Cestna železnica ne obratuje, sicer je življenje v mestu kakor navadno.

KARL MORA V ŠPANIJO.

LDU. Pariz, 25. julija. Listi prinašajo vest iz Annemasse, da se preseli bivši cesar Karl na Špansko, ker mu je naznanila švicarska vlada, da mora zapustiti Švico najkasneje do 31. avgusta.

TURKI ZMAGUJEJO NAD GRKI.

LDU. Pariz, 25. julija. Kakor poroča »Agence Havas« iz Izmida, nadaljujejo Turki zmagovit pohod na črti Biledjik-Jenišehir in Inhisar. Turške čete so že zavzele Afium Karahisar in nekaj drugih krajev. Po drugih vesteh iz Carigrada potrjuje dopisnik turškega lista »Pakit«, da so Turki zavzeli Ušak.

LDU. Carigrad, 25. julija. Turške čete ko prodirajoč proti Sangliki baje zasedle Ušak. Ujeli so eno grško divizijo.

NEVERJETNE VESTI IZ RUSIJE.

LDU Dunaj, 25. julija. Kakor poroča »Neue Freie Presse« iz Kodanja, je po poročilu lista »Politiken« izjavil Kamenjev v neki seji ljudskih poverjenikov v Moskvi: Ne moremo si preskrbeti hrane za 25 milijonov ljudi, ki sedaj stradajo, ravno tako ne za 140.000 moskovskih delavcev. Ako pa bi mogli računati s tem, da oskrbimo s hrano komunistično vojsko in se nam posreči spraviti v obratovanje nekaj večjih tovaren, bi bili dovoli močni, da zlomimo vsak odpor. Ta govor je imel za posledico splošno delavsko stavko. Menjševiška stranka pozivlje delavstvo v posebnem proglasu, naj zgrabi za orožje in vrže sovjetsko moč. Radi te proklamacije je sovjetska vlada proglasila obsędno stanje.

KLIC PO POMOČI ZA RUSIJO.

LDU. Moskva, 26. julija. Petrogradski pomožni komite za gladovno ozemlje se obrača do proletarijata vsega sveta s prošnjo, naj se prirejajo koncerti, gledališke, cirkusne in kinematografske predstave na korist stradajočim v Rusiji.

LDU. Moskva, 26. julija. Ukrajinski ljudski komisarijat za prehrano naznanja, da je v Ukrajini do danes pripravljenih 70 milijonov pudov žita.

USTAJA V ŠPANSKI AFRIKI.

LDU. Pariz, 26. (DKU.) Kakor javljajo listi iz Madrida, trdijo španski časopisi, da so se izvršili dogodki pri Melilli s sodelovanjem nemških instruktorjev med rifiskimi plemeni kakor tudi vsled delovanja nemških trgovcev, da bi se španskim četam preprečil dohod na ozemlja, ki še niso španska, da bi se tako Nemci mogli polastiti tamošnjih rudnikov.

LDU. Madrid, 26. (Havas.) Vojni minister je izjavil časnikarjem, da trdnjava in tabor pri Melilli nimata nobene zveze več z najsprednejšimi postojankami. Vstaja plemen je splošna in popolna. Ne ve se, koliko kolon se bo vrnilo domov. Ker je čuti pokanje pušk v smeri proti Batemu, se da sklepati na to, da so tamkaj še vedno španske čete. Španci so uničili svoj letalski materijal, da bi ga sovražniki ne zaplenili in sedaj nimajo nobenih letal več.

LDU. Madrid, 26. (Havas.) Ministrski svet je sklenil, ukreniti vse mogoče za to, da bi podprl akcijo španskega nadkomisarja v Maroku. Naadaljne čete niso bile več odposlane. Vse vesti in komentarji listov o položaju v Maroku so podvržene preventivni cenzuri. Časopisje bo dobilo uradna poročila o dogodkih v Maroku.

Politične vesti.

+ **Demokrati proti komunistom.** V demokratskem klubu je bil v nedeljo popoldne sestanek članov kluba, ki so razpravljali o stališču, ki naj bi se zavzelo napram komunistom. Razpravljali so tudi o zakonu za zaščito države ter o vprašanju izročitve sodišču komunističnih poslancev, članov izvrševalnega odbora komunistične stranke. Ker je bil ta sestanek samo informativnega značaja, ni bilo na njem sprejetih nobenih stvarnih sklepov.

+ **V Rimu** se je vršil shod zaupnikov italijanskih fašistovskih zvez. Zborovanju so prisostvovali tudi fašistovski poslanci. Na dnevnem redu je zavzemalo glavno mesto vprašanje nadaljnje taktike fašizma. Po dolgi razpravi, katere se je udeležilo mnogo govornikov iz vseh krajev Italije, je shod sklenil, da izda glavna fašistovska zveza proglas na narod in da se razpošljejo vsem krajevnim zvezam okrožnice, naj prenehajo z vsakim nasilnim nastopanjem razen v slučaju silobrana in naj se vzdržijo vsakega nasilja proti zadrugam.

+ **Baje nameravajo Italijani** tretji pas v zasedeni Dalmaciji izprazniti sredi avgusta.

+ **Komisija strokovne internacionale,** ki je po naročilu amsterdamskega predsedstva obiskala Gornjo Šlezijo, se je izrekla za gospodarsko in upravno avtonomijo te dežele.

+ **Splošna zveza strokovnih organizacij.** Danes dopoldne je bil v Lillu otvorjen 16. kongres splošne zveze strokovnih organizacij.

+ **Francoske strokovne organizacije.** V Parizu zboruje zveza francoskih strokovnih organizacij. Po dosedanjih izjavah je velika večina proti Moskvi in za amsterdamsko internacionalo. Samo kovinska zveza se je z enim glasom večine (113 proti 112) izrekla za pristop k III. internacionali.

+ **Pogajanja** med Lloyd Georgom in de Valero so se končala. Lloyd George je Ircem priznal obširno avtonomijo.

+ **Španci** so bili od marokanskih vstašev prav hudo tepeni pri Melilli. Več tisoč ljudi so izgubili. Komandant španskih čet Sylvestre je izvršil samomor.

+ **Japonska in Rusija.** Odkar je predsednik Zedinjenih držav Harding sklical v Washington mednarodno razorožitveno konferenco, katere ost je v glavnem naperjena zoper Japonsko, ki postaja čimdalje nevarnejši rival Ameriki v Tihem oceanu, se Japonska skuša približati sovjetski Rusiji. Deloma se ji je to že posrečilo: prenehala je podpirati vse protiboljševiške akcije v Sibiriji, zato pa je dobila že velike gospodarske koncesije od Rusije.

+ **Na Japonskem** je izbruhnila splošna stavka. Delavci zahtevajo zvišanje dnevnic in znižanje delavnega časa.

Dnevne vesti.

Uradne ure pri delegaciji ministrstva financ. Z ozirom na nastopivšo občutno vročino so določene uradne ure pri delegaciji ministrstva financ in tej podrejenih oblastvih in uradih v Ljubljani do vštetega 20. avgusta t. l. od 7.30 do 14. ure; blagajniške ure pa od 8. do 13. ure.

Kraljevi namestnik g. Ivan Hribar je dospel včeraj ob 6. uri popoldne v Ljubljano. Na kolodvoru so ga sprejeli javni funkcijonarji vlade in občine ter zastopniki raznih meščanskih in drugih društev z godbo na čelu. Vobče ga pa Ljubljančani niso sprejeli tako sijajno kakor bi bili pričakovali.

Ponovna volitev občinskih svetovalcev za občino Celjska okolica. Ker je okrajno glavarstvo potrdilo samo izvolitev svetovalcev Vinka Kukovca in Omladiča, se bo volitev ostalih štirih svetovalcev, ki so bili zadnjič »nepostavno« izvoljeni, vršila vnovič v nedeljo. — O stvari bomo še kaj pisali.

Nesreče v jeseniških plavžih. V ponedeljek dne 18. julija ob 11. dopoldan je težko ponesrečil v valjarni na Javorniku predvaljavec s. Jakob Mohorič, star 57 let. Z Žerjavom je pustil prenesti velik težak železni valjar v provizorično stojalo, pri čemer je veriga zdrsnila in v tem trenutku je s. Mohoriča treščilo tako močno, da so ga težko poškodovanega, na križu, prsih in roki prenesli v tovarniško bolniško bolnico. S. Jakob Bizjak je dobil lahko poškodbo na glavi. Upati je, da kmalu okrevata. — Pri Martinovih pečah na Savi je težko ponesrečil s. Pavel Dobre, star 32 let, še-le predkratkim poročen. Pri premikanju železnega voza, na katerem so t. zv. železne težke mulne, s katerimi se zalaga železo v topilne peči, je na eni strani zdrsnilo kolo, nakar je ena teh mulen naložena s težkim livkom padla na prsa s. Dobretu in ga pritisnila še k nasproti stoječim vozovom. Težko poškodovanega na hrbtu in celem gornjem telesu, po glavi in rokah so ga prenesli v tovarniško bolnico. Baje bo s težavo okreval. — Čudno je, da more zdrsniti kolo z osi —? Vodstvo naj bi potrebno ukrenilo, da se vozove večkrat pregleda, ter bolje zavaruje, ako ne, bodo pri tem delu vedno nesreče. Vse te nesreče se dogajajo največ zaradi nepazljivosti vodstva. — Nadalje je ponesrečil dne 20. julija s. Franc Kopčar. Pri prenašanju žice v obročih, se mu je utrgala žila pri spolovilu in so ga v hudih bolečinah prenesli v tovarniško bolnico. S. Kopčar bo sicer kmalu okreval, najbrže pa ne bode mogel več opravljati težkega dela. V tovarniški bolnici se nahaja nadalje še s. Martin Srnak, ki je bil zaposlen v elektrodni tovarni na Dobravi. Boleha na jetiki. V bolnici se nahaja že od 6. junija t. l. Upati je, da še ozdravi, osobito, ker ima po njegovi izjavi dober tek, dosti in dobro hrano. Sicer je še nekaj drugih sodrugov v tukajšnji bolnici. Vsi pošiljajo pozdrave onim na delu. Sodrugi in sodružice, ponesrečene in bolne sodruge Vam priporočamo, da jih ob določenem času obiščete. — **Kovinarzaupnik.**

Poostrena cenzura tiska. Zadnji čas opažamo, da se je uvedla nekaka strožja cenzura časopisja kljub »svobodi tiska« v ustavi. Na Hrvaškem plenijo celo opozicijonalne meščanske liste in tudi v Sloveniji se je cenzura začela koračiti v zadnjih dneh nad povsem stvarnimi in mirnimi članki in noticami. »Naprej« so nam v teh dneh že drugič plenili in še tako, da nam vsakikrat povzroče občutno materijelno škodo.

Za zvišanje carine na železnino. V Belgrad je prišla deputacija zastopnikov železninarske stroke iz vse države. Danes so bili sprejeti od ministra za socijalno politiko, ministra za šume in rude, ministra za finance in ministra za trgovino. Deputacija je zahtevala, naj se poviša uvozna carina na železne izdelke radi zaščite domače industrije. Povišanje naj se izvede tako, da zviša minister za finance ažijo pri plačevanju carine na uvoz dotičnih izdelkov iz inozemstva. Finančni minister je načelno pristal na to zahtevo. Ministrski svet je danes sklenil, naj finančni minister stavi ministrskemu svetu v tej zadevi potrebne predloge, kako bi se zavarovala domača železna industrija pred tujo konkurenco.

Korupcija na južni železnici. Kdor se je sploh kdaj pečal z orijentalskimi razmerami, ta bo že vedel, kaj je n. pr. beseda »bakšiš«. Vedel bo tudi, da se na Balkanu, oziroma v Orijentu vse dobi za bakšiš — da celo plačilo kot tako ne velja, če ni zraven bakšiš ali kakor slovničarji pravijo, napitnina. Ker smo mi sedaj po prevratu proti Orijentu, zato se ravnamo po njem in ne Orijent po nas. Potnik, ki se je peljal dne 25. junija 1921 z brzovlakom Zagreb-Maribor, mi je pripovedoval ta-le dogodek: V Zagrebu je vstopil gospod v I. razred s karto II. razreda. V istem kupeju pa so se nahajali še štirje potniki tudi z listki II. razreda. Dotični štirje so se že do Zagreba tako pripeljali, kljub temu, da je bilo v II. razredu še dovolj prostora. Od onega gospoda, ki je v Zagrebu vstopil, je zahteval vlakovni revizor doplačilo za I. razred, dočim od onih štirih ni zahteval, ker so mu dali bakšiš 5 din. Seveda so bili oni, ki so dali revizorju bakšiš zelo zadovoljni, dočim se je oni, ki je moral plačati razliko med II. in I. razredom, zaman jezil. Še le v Celju je nehal vpliv bakšiša s tem, da je načelnik postaje posredoval, da so oni štirje tički morali izginiti v drugi razred. Tako početje gotovo ni moralno. Če so se gospodje do Zagreba »nobel« vozili za bakšiš, zakaj ni že pri Zagrebu nehal balkanizem, ampak šele pri Celju? Južna železnica bi dobro storila, da svojim uradnikom primerno zviša plače. Posebno pa revizorjem, da jim ne bo treba na tak nemoralen način iskati dohodkov. Da se ne bo s tem vsem revizorjem, ki so morda bolj solidni, delala krivica, smo poizvedeli, da se piše dotični revizor Šema ali Seme. — **Popotnik.**

Požari vsled suše. Vsled suše in silne vročine se je na več krajih na Češkem vnelo žito na polju. Požari so napravili velikansko škodo.

Izgubil je Janko Avrlač denarnico z karto Zagreb - Ljubljana in okroglo 300 K ter nravnostno izpričevalo. Kdor jo je našel, naj jo odda v našem uredništvu ali njemu samemu.

»**Vojaška intendanca za Slovenijo**« razglaša, da so civilne obleke za razdelitev pripravljene in da se v kratkem izroče zastopnikom občin. Nadaljuje prošnje za vrnitev civilne obleke od sedaj naprej ne pridejo več v poštev in jih ni več predlagati, le ujetniki, ki so se vrnili po 1. maju 1921., smejo vlagati prošnje potom pristojnega občinskega urada.

Gospodarstvo.

— **Vinogradništvo v naši državi.** Iz poročila o stanju naših vinogradov, ki ga je predložila Industrijska zadruga za Hrvatsko in Slavonijo ministru za trgovino in industrijo, posnemamo, da znaša skupna površina vinogradov v naši kraljevini okoli 280.000 ha in sicer: v Srbiji 34.332 ha, v Hrvatski-Slavoniji 47.852 ha, v Bosni-Hercegovini 5900 ha, v Vojvodini 63.244 ha, v Dalmaciji 63.424 ha, v Kranjski 9857 ha, v Štajerski 62.252 ha. Vrednost vinogradov se ceni na 13—14 milijard. Letna produkcija vina znaša povprečno 5 milijonov hl. Doma se uporabi 3 milijone hl.

— **Ministrski svet** je finančnemu ministru odobril kredit 1 milijon dinarjev za razpis sedemodstotnega investicijskega posojila.

— **V ministrstvu financ** pripravljajo likvidacijo devizne centrale.

— **Posebno komisijo** je sestavilo ministrstvo za šume in rude, da prouči vse novoodkrite rudnike v naši državi.

Po svetu.

— **Nadaljna omejitev dela v tržaških ladjedelnicah.** 23. t. m. popoldne so po vseh tržaških ladjedelnicah in pomorskih delavnicah nabili razglase, da se bo delo začasno omejilo na 4 dni na teden.

— **Esperantski kongres** se otvori 31. t. m. v Pragi in bo trajal do 6. avgusta. Udeležilo se ga bo 34 držav.

— **Velik požar** je nastal v Parizu. Zgorelo je 10 velikih hiš. Škoda znaša nad 10 milijonov frankov.

Dopisi.

Jesenice. Sin tovarniškega delavca Jožefa Taler, ki hodi v ljudsko šolo na Jesenicah, je bil v svojem razredu pri učiteljici g. Krameršič, zatožen, da je še s tremi drugimi otroki trgal rože na mirodvoru. G. učiteljica pa je, ne da bi se bila o stvari bolj natančno poučila, pretepla učenca tako, da je bil ves črn od palice. Čez tri dni sta šele oče in mati opazila, da je otrok tako albansko pretepen in po izpovedi otroka je oče takoj napravil potrebne korake k zdravniku, ki je preiskal otroka. Zadevo ima v rokah sodišče. Čudimo se, da se med vsemi drugimi učitelji in učiteljicami na Jesenicah, ki so vsi dostojni, vljudni in potrpežljivi napram malim nebogljenčkom — nahaja tako kruti element. — Obžalujemo! — **Tovarniški delavci.**

Čitajte velezanimivo študijo
Dr. Oto Bauer - Uratnik
Pot k Socijalizmu.
Cena K 2·—
Naroča se v upravi „NAPREJ".

Kupi se nov, ali že rabljen
ELEKTRO-motor
za vrtilni tok od 7 do 10 KS, 220 Volt. Ponudbe z navedeno ceno je vposlati **Ignacij Česenj**, elektrarna, Brod št. 7, Št. Vid nad Ljubljano.

KOTLARJI,
večji izdelovanja kotlov za žganje, samostojni delavci se iščejo pod zelo dobrimi pogoji za stalno nameščenje poleti in pozimi. Nastop takoj pri tvornici: **Ignacij Jellenc, Karlovac.**

Elektrotehnični obratovodja
z večletno prakso se takoj sprejme. Ponudbe s prepisi spričeval in položenih skušnjab, z navedbo plače (prosto stanovanjo, gorivo in razsvetljava) na:
Ravnateljstvo tovarne cementa Zidanimost.

Iščejo se pisarniški prostori.
Ponudbe s pogoji na upravo „Napreja" pod št. 24.

Priporoča se tvrdka Josip Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7,
Večletna garancija. Popravila se sprejemajo.
edina tovarniška zaloga šivalnih strojev v vseh opremah, **materijal** in **izvršba predvojna**, za rodbinsko in obrtno rabo ter vsi posamezni deli za vse sisteme, **igle, olje** na drobno in debelo. Večletna garancija! Večletna garancija
Ugodni plačilni pogoji.

Izdajatelj: Ivan Mlinar. Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Odgovorni urednik: Jak. Vehovec.